

Multilingual Children's Speech Development

ΑΓΓΛΙΚΑ+ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ανάπτυξη Λόγου Παιδιών σε Διγλωσσία/Πολυγλωσσία

Παρουσίαση: Δρ. Έλενα Μπαμπατσούλη

Ανάπτυξη Παιδικού Λόγου στα Αγγλικά+Ελληνικά

Συγγραφέας

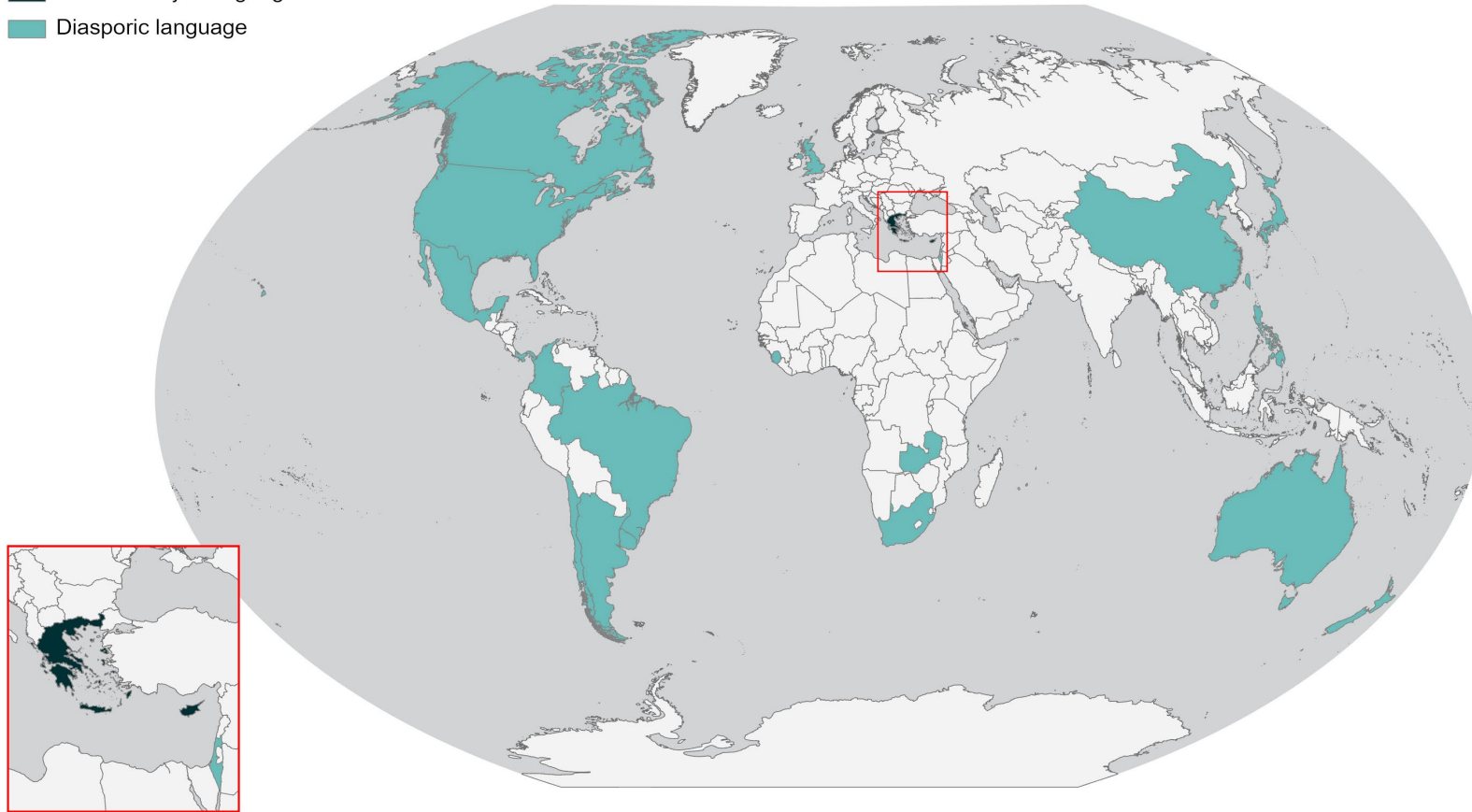
- Έλενα ΜΠΑΜΠΑΤΣΟΥΛΗ
Πανεπιστήμιο της Λουιζιάνα στο Λαφαγιέτ
Λαφαγιέτ, Λουιζιάνα, ΗΠΑ
elena.babatsouli@louisiana.edu

Πηγή: Babatsouli, E. (in press). English+Greek speech development. In S. McLeod (Ed.), *The Oxford handbook of speech development in languages of the world*. Oxford University Press.

Χάρτης για τα Αγγλικά+Ελληνικά

- Official / major language
- Diasporic language

Acknowledgement to Spatial Data Analysis Network (SPAN) and Charles Sturt University, and in particular, Craig Poynter for his work creating the map with ESRI ArcGIS Pro 3.1 software and data from ESRI's Living Atlas.

Γλωσσικές Ποικιλίες στα Αγγλικά+Ελληνικά

■ Διάλεκτοι και ποικιλίες

Οι πιο σημαντικές γλωσσικές ποικιλίες αφορούν συνδιασμούς ανάμεσα σε:

- **Αγγλικά + Ελληνικά:** Αμερικανική Αγγλική, Αυστραλιακή Αγγλική, Βρετανική Αγγλική + Νεοελληνική
- **Αγγλικά + Ελληνικά (Κύπρος):** Αμερικανική Αγγλική, Αυστραλιακή Αγγλική, Βρετανική Αγγλική + Κυπριακή Ελληνική
- **Διάλεκτος της Αγγλικής + Διάλεκτος της Ελληνικής:** π.χ., Αγγλική της Νότιας Αφρικής + Διάλεκτος της Ελληνικής

Η ανάπτυξη παιδικού λόγου στα Αγγλικά+Ελληνικά αντιπροσωπεύεται κυρίως από μελέτες στη διγλωσσία παιδιών στο Ηνωμένο Βασίλειο, στις ΗΠΑ, στην Αυστραλία, όπως επίσης στην ανάπτυξη της Αγγλικής ως Γ2 με την Ελληνική ως Γ1.

(e.g., Antoniou et al., 2011; Babatsouli, 2017; Kkese & Kaspava, 2021)

Αλφάβητο στα Αγγλικά+Ελληνικά

- **Γραφή (δύο αλφάβητα, αριστερά προς δεξιά)**
  - **Αγγλικά:** Λατινικό αλφάβητο (Ρωμαϊκή γραφή) – **αδιαφανής ορθογραφία**
Παραδείγματα: *bough* /baʊ/, *dough* /daʊ/ (Αμερικανική Αγγλική)
  - **Ελληνικά: Ελληνικό αλφάβητο – διαφανής ορθογραφία**
το τονικό σημάδι, ή τόνος, στην ορθογραφία δηλώνει τον τονισμό των λέξεων
Παραδείγματα: *ή* [i], *πόδια* ['poðje] 'legs', *ποδιά* [po'ðje] 'apron'
- **Αντιστοιχία Γραμμάτων/Φθόγγων**
  - **κοινά/όμοια γράμματα/όμοιοι φθόγγοι:** μόνο <o, s> <o, ς>
  - **όμοια γράμματα/όμοιοι φθόγγοι:** <a-α, i-ι, k-κ, t-τ>
  - **όμοια γράμματα/διαφορετικοί φθόγγοι:** <p-ρ> (where <ρ> is [r]); <w-ω> (<w> in *Wow!*; <u-u> (<u> in *umbrella, unanimous*; <n-η> (<n> in *knowledge, [nj]ews*
- **Greeklish** (Ρωμαϊκής γραφή για την Ελληνική γλώσσα) σε πλατφόρμες διαδικτυακά.
Παράδειγμα: *πώς πάει σήμερα*; <ρws paei shmera?> 'how is it going today?'

Στοιχεία λόγου στα Αγγλικά+Ελληνικά

Αγγλικά

- **Σύμφωνα (24):** /p, b, t, d, k, g, m, n, ŋ, f, v, θ, d, s, z, ʃ, ʒ, h, ʃ, ʒ, l, w, tʃ, dʒ/; **Αλλόφωνα:** δασέα στιγμικά, υπερωικό /l/, συλλαβικά [m, n, l, ʃ], ανάμεσα σε φωνήεντα /t/ [ʔ]~[r],
- **Συμπλέγματα (πολλά):**
Αρχ. Λέξης: /pɪ, pl, bɪ, bl, tɪ, tw, dr, dw, kɪ, kl, kw, gɪ, gl, gw, fl, fɪ, θɪ, sp, st, sk, sm, sn, spl, spɪ, spj, stɪ, skɪ, stj, skw, skj, skl, sl, sw, ʃɪ/;
ΤΛ: ft, kt, lt, ld, lk, lp, lb, lf, lj, lm, ls, mp, mf, nt, nd, ntʃ, ndʒ, ns, nz, ηk, ηg, ps, pt, mpt, sk, sp, st, nθ, dθ, lθ, lfθs/, more created by WF morphemes
- **Φωνήεντα (12+):** /i, ɪ, u, ε, a, υ, ɔ, ɒ, ɑ, ɜ, ə, ʌ/; /aɪ, aʊ, ɔɪ, eɪ, əʊ~oʊ, əθ, ɪθ~ɪθ, eθ~eθ, υθ~υθ/
- **Τόνοι (0):** Δεν υπάρχουν
- **Φωνοτακτικοί περιορισμοί:** C₍₀₋₃₎VC₍₀₋₄₎
- **Προσωδία:** τονόχρονη (stress-timed)

Ελληνικά

- **Σύμφωνα (20):** /p, b, m, t, d, n, f, v, s, z, θ, ð, ts, dz, r, l, k, g, x, γ/; **Κύρια Αλλόφωνα:** ουρανικά σύμφωνα; μακρά σύμφωνα (σε διαλέκτους)
- **Συμπλέγματα (πολλά):** 17 CCs (4 /sC/, 1 /Cs/), 3 CCC τύποι (2 /sCC/), 200 μέσα στη λέξη, Κανένα στο τέλος λέξης εκτός από δάνεια, αρχαϊκές λέξεις
- **Φωνήεντα (5+2) Φθόγγοι:** /e, i, o, ε, u/; **Δίφθογγοι** /ai oi/; **Χασμωδία** (π.χ., Babatsouli, 2019). Χωρίς διάκριση για βραχέα και μακρά.
- **Τόνοι (0):** Δεν υπάρχουν
- **Φωνοτακτικοί περιορισμοί:** : C₍₀₋₃₎VC₍₀₋₁₎; /C#: s, n/ Εξαιρέσεις: δάνεια, αρχαϊκές λέξεις
- **Προσωδία:** ο ρυθμός βασίζεται σε διακεκριμένες συλλαβές ανά άτακτα χρονικά διαστήματα που γίνονται τακτικά στον γρήγορο λόγο (Arvaniti, 2007)

Ομαλή Ανάπτυξη στα Αγγλικά+Ελληνικά

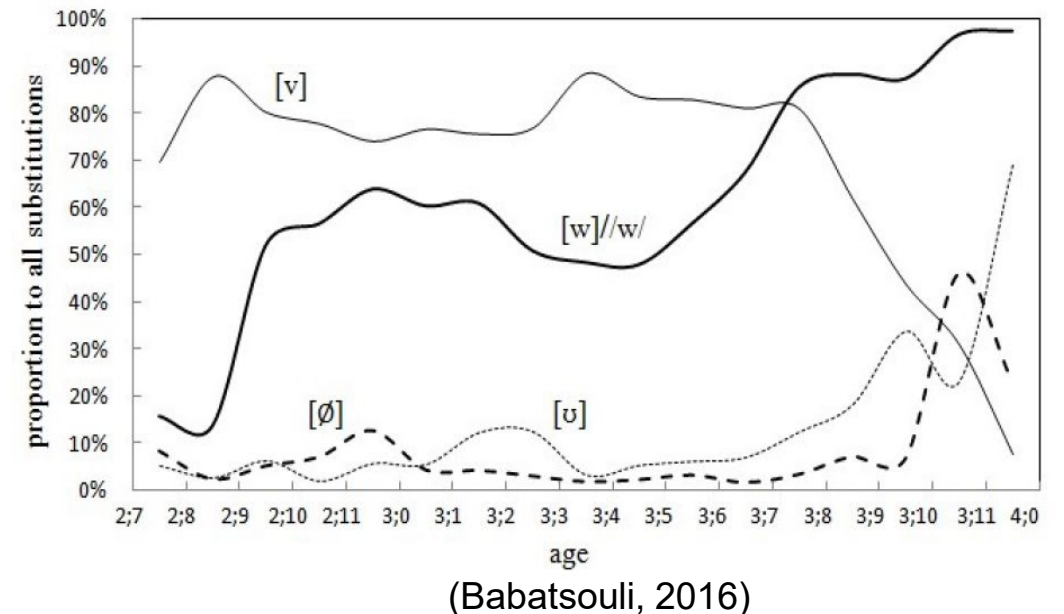
Μελέτη Διγλωσσίας Εκτενούς Διάρκειας (2;7-4;0)

Γ1 Ελληνικά/Γ2 Αγγλικά, Μαρία-Σοφία, αυθόρμητος λόγος (ηλικία: 2;7 εως 4;0)

- ίδια αναπτυξιακά ορόσημα με τα αντίστοιχα μονόγλωσσα παιδιά μέχρι 4;0
- σταδιακή κατάκτηση συμφώνων και ένδειξη plateau κατά την ανάπτυξη.
Φθόγγοι π.χ., /θ, ð, w, h, χ, r/;
Συμπλέγματα: /fl/, /vl/, /sC/

(Babatsouli, 2013, 2016, 2017, 2020; Babatsouli & Nicoladis, 2019; Yavaş & Babatsouli, 2016)

Σημείωση: Γ1, Γ2 αντιστοιχούν σε 1^η και 2^η γλώσσα

Ομαλή Ανάπτυξη στα Αγγλικά+Ελληνικά

Μελέτη Διγλωσσίας ως Στιγμιότυπο στην ηλικία 2;7

Γ1 Ελληνικά/Γ2 Αγγλικά, Μαρία-Σοφία, αυθόρμητος λόγος (2;7)

λεξιλόγιο; MLUw; φωνολογικές μετρήσεις; Δύο γλωσσικά συστήματα; πορτραίτο παραγωγής συμφώνων; φωνολογικές διαδικασίες; διαγλωσσικές επιρροές 'interference' (Babatsouli, 2013, 2020)

	Γ2 Αγγλικά	Γ1 Ελληνικά
ΦΘΟΓΓΟΙ ΣΥΜΦΩΝΩΝ		
Κατακτημένα (90%)	p b m	p b v m d ɲ
Επικρατόντα (75%-89%)	f s t	t s z n l
Λιγότερο επικρατόντα (50%-75%)	d z ʃ tʃ dʒ j	f ts
Αργής ανάπτυξης (1%-49%)	v ð l ɹ ʎ η k w h	θ ð λ ρ ʎ c ɟ k g x γ
Όχι σε σωστό περιβάλλον	θ g	ʎ
Δεν παράχθηκαν καθόλου	ʒ	dz
ΤΑΞΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΝ		
Χειλικά	91%	94%
Κορωνιδικά	51%	63%
Ραχιαία (+οπίσθιο)	9%	5%
Ραχιαία (-οπίσθιο)	42%	15%
Γλωττιδικό	7%	Δεν υπάρχει

Ομαλή Ανάπτυξη στα Αγγλικά+Ελληνικά

Μελέτες με πολλά δίγλωσσα παιδιά

- **Βρετανικά Αγγλικά/Ελληνικά (Κύπρος), Κληρονομική διγλωσσία, Ηνωμ. Βασίλειο 68 παιδιά, ηλικία 5;0. Φωνολ. Ενημερότητα:** τα δίγλωσσα καλύτερα από τα μονόγλωσσα μονόγλωσσα. Παιδιά με κυρίαρχη την αγγλική ξεπέρασαν τα παιδιά με κυρίαρχη την ελληνική (Loizou & Stuart, 2003)
- **Αμερικανικά Αγγλικά/Ελληνικά, Κληρονομική Διγλωσσία, ΗΠΑ, 2 Παιδιά: κορίτσι ηλικίας 7;4, αγόρι στα 7;5: comparable MLU-5 with monolinguals** (Geronikou et al., 2019)
- **Βρετανικά Αγγλικά/Ελληνικά, Κληρονομική διγλωσσία, Ηνωμ. Βασίλειο, 40 παιδιά, ηλικίες 6;0 and 8:** λεξιλόγιο, φωνολογική/μορφολογική ενημερότητα, αποκωδικοποίηση, ανάγνωση/γραφή. Τα παιδιά είχαν κυρίαρχη την ελληνική πριν 4;0. Δεν υπήρξε αρνητική επίπτωση στην ανάγνωση/γραφή της αγγλικής (Papastefanou et al., 2019)
- **Βρετανικά Αγγλικά/Ελληνικά, Κληρονομική διγλωσσία, Ηνωμ. Βασίλειο, 31 παιδιά, ηλικίες 5;0-13;0 χρονών:** γενικές γλωσσικές ικανότητες, καταληπτότητα ομιλίας, δεκτικό και εκφραστικό λεξιλόγιο. Μεγαλύτερη ικανότητα στην γλώσσα που χρησιμοποιείται περισσότερο, χωρίς αρνητικής επίπτωση στην αγγλική ως σχολική γλώσσα (Papastergiou & Sanoudaki, 2022)

Μη Ομαλή Ανάπτυξη στα Αγγλικά+Ελληνικά

Διαταραχές Φθόγγων Ομιλίας (ΔΦΟ)

Δεν ανάφέρονται μελέτες στις ΔΦΟ δίγλωσων παιδιών στα Αγγλικά+Ελληνικά.

Ορολογία για τις Διαταραχές Φθόγγων Ομιλίας στα Αγγλικά+Ελληνικά

Αγγλικός όρος	Ελληνικός όρος
speech sound disorders	διαταραχές φθόγγων ομιλίας
phonological disorder	φωνολογική διαταραχή
articulation disorder	αρθρωτικές διαταραχές ομιλίας
childhood apraxia of speech	παιδική απραξία λόγου
dysarthria	δυσαρθρία
hearing loss	απώλεια ακοής
cochlear implant	κοχλιακό εμφύτεμα
Down syndrome	σύνδρομο Down

Αξιολόγηση Ομιλίας στα Αγγλικά+Ελληνικά

Οι ακόλουθες δοκιμασίες μπορεί να χρησιμοποιηθούν για τα ελληνικά σε διγλωσσία:

- **Φωνολογική Δοκιμασία για τα Ελληνικά / Phonological Assessment for Greek (PAel)**
Το τεστ αξιολογεί με ονομασία λέξεων και αφήγηση και δατίθεται δωρεάν στην ελληνική και αγγλική γλώσσα: <https://phonodevelopment.sites.olt.ubc.ca/ελληνικά-greek/>
(Babatsouli, 2019a)
- **Δοκιμασία Φωνητικής και Φωνολογικής Εξέλιξης**
[Assessment of Phonetic and Phonological Development] (PAL, 1995)
- **ΑνΟμιλο 4 - Εργαλείο Ανίχνευσης Διαταραχών Ομιλίας και Λόγου για παιδιά 4 χρονών** [AnOmiLo 4] (PAL, 2000)
- **ΜέταΦΩΝ – Τεστ Μεταφωνολογικής Ανάπτυξης και Αναγνωστικής Ετοιμότητας ως προς τη Φωνολογική Επίγνωση** [Metaphon] (PAL, 2007)

Αξιολόγηση Ομιλίας στα Αγγλικά+Ελληνικά

Σύντομα επιμορφωτικά εγχειρίδια

- McLeod, S., & Verdon, S. (2017). International Expert Panel on Multilingual Children's Speech. Tutorial: **Speech assessment for multilingual children who do not speak the same language(s) as the speech-language pathologist**. *American Journal of Speech Language Pathology*. https://doi.org/10.1044/2017_AJSLP-15-0161
- Babatsouli, E. (2023). **An ecosystemic clinical assessment of linguistic diversity: Greek dominant speech**. *Perspectives of the ASHA Special Interest Groups*. https://doi.org/10.1044/2023_PERSP-23-00088
- Babatsouli (2024). In Amengual (Ed.), *The Cambridge Handbook in Bilingual Phonetics and Phonology*, CUP reviews phonological disorders in child bilingualism; **Speech Difference (Greek/English bilingual) vs. Speech Disorder (Greek monolingual)**

Λογοθεραπείες στα Αγγλικά+Ελληνικά

Δεν αναφέρονται μελέτες λογοθεραπείας σε δίγλωσσα παιδιά στα Αγγλικά+Ελληνικά.

- **Φωνολογική Θεραπεία με Κατονομασία Λέξεων** (Phonologically-based Naming Therapy, Kambanaros et al., 2017), πολύγλωσσο κορίτσι στα Ελληνικά+Ουγγρικά+Αγγλικά με Ειδική Γλωσσική Διαταραχή (8;5)
- **Παραδοσιακή Θεραπεία Άρθρωσης** (Traditional Articulation Therapy, Van Riper & Erickson, 1996)
- **Θεράπεια με Ελάχιστα Ζευγάρια Λέξεων** (Minimal Pairs Therapy, Weiner, 1981)
- **Βελτιστοποίηση Ικανοτήτων Ακοής** (Enhancement of Auditory Skills, Okalidou, 2008)
- **Θεωρία της Πολυπλοκότητας** (Complexity Theory, π.χ., Babatsouli, 2016)
- **Μορφο-φωνολογική Διεπαφή** (Morphophonological Interface, Geronikou et al., 2018)
- **Μη Γραμμική Θεωρία Φωνολογικών Περιορισμών** (Constraint-Based Nonlinear, Babatsouli & Geronikou, 2022)

Βιβλιογραφική Αναφορά

Κεφάλαιο βιβλίου

- Babatsouli, E. (in press). English+Greek speech development. In S. McLeod (Ed.). *The Oxford handbook of speech development in languages of the world*. Oxford University Press.

Παρουσίαση

- Babatsouli, E. (2023). *English+Greek: Multilingual children's speech development*. Charles Sturt University, Australia.
https://www.youtube.com/playlist?list=PLRXcSAI_dA7arRMrE0qdxLuzGChY1LgY2
<https://www.csu.edu.au/research/multilingual-speech/languages>
  - Sharynne McLeod, Charles Sturt University, Australia
  - Helen L. Blake, University of Technology Sydney, Australia